

První rukopisná válka – pokračování

V předešlé stati, věnované událostem před 150 lety, již bylo upozorněno, že naše novější publicistika se dotkla hlavně aféry tagesbotské. Důvodů je hned několik. Jednak láká drama soudního řízení a účast tajné policie, jednak zde vlastně není sporu mezi odpůrci a obránci. Také materiál je celkem srozumitelný každému. Netřeba být filologem, historikem, či jiným expertem.

Pro skutečné poznání Rukopisů a kvalit zúčastněných učenců je však významnější druhá fáze bojů, kde se neřeší nálezové okolnosti Rukopisů, nýbrž odborné problémy na nichž se zřetelně vyjevuje vědecká potence diskutujících. Na straně obrany zde vedle Palackého figurují bratři Jirečkové, Martin Hattala, Bolemír Nebeský. Z odpůrců si zvláštní pozornost zaslouží Julius Feifalik. Celkem výstižná jsou slova Jirečkova, jenž ve vzpomenuté studii o Feifalikovi píše:

„Nelze činnost jeho jinak nazvati nežli užitečnou. Kdožby mnedle upírali mohl, že odpor jeho proti rukopisu Královédvorskému přispěl nejen k důkladnějšímu poznání neocenitelných těchto zpěvů, ale také k rozhojnění vědomostí našich o nejedné stránce života staročeského? Důvody jeho nebyly tak prázdné, jako k. p. Büdingerovy, nýbrž zakládajíce se na jednostranných sice, ale promyšlených náhledech, dotýkaly se jádra věci, ačkoli ovšem z nesprávného hlediska. Cokoli však psal o těchto památkách našich, které skutečně souvisejí s literaturou západoevropejskou, vše v sobě zavírá mnoho poučitelného, aspoň v tom směru, že živly cizí s domácími našimi uvedl v porovnání.“

Po 150 letech je na místě si položit otázku:

Co pro poznání Rukopisů vytěžila naše věda z tehdejší diskuse? Dovídáme se z oficiálních materiálů, zda blíže pravdě byl Büdinger a Feifalik anebo jmenovaní obránci?

Nulový užitek v tomto směru přináší prohlídka Sborníku „RKZ dnešní stav poznání“.

Prominentní historik Kočí zde na str. 32 vše vysvětluje tagesbotskou aférou takto:

„V takové atmosféře nemohla česká vlastenecká inteligence reagovat jinak ani na nové vědecké práce o Rukopisech než přesvědčením, že i jejich němečtí autoři sledují osobní protičeské cíle. Byl to především moravský Němec Julius Feifalik S ještě výrazněji formulovanými důvody proti RKZ vystoupil v roce 1859 Max Budinger, profesor obecných dějin ve Vídni“.

Tedy zase jen oblíbené výklady o niterném přesvědčení a hluboké mlčení o publikovaných odborných důvodech, kterými vlastenecká inteligence reagovala na argumenty odpůrců.

Možno přisvědčit, že Büdingerovy důvody byly výrazněji formulovány než Feifalikovy.

Jestli však autor této fráze uznává kritické výhrady Büdingerových oponentů se nedovídáme.

Mojmír Otruba celkem shodně s míněním Jirečka konstatuje, že Feifalik nadhodil principiální otázky, ale výrokem „Nad to, co postihl nebo naznačil Feifalik, se tu podstatně nepokročilo.“ se Otruba obratně vyhnul zhodnocení, zda Feifalikovy konstrukce k položeným otázkám byly správné či nikoli a zda správnější odpovědi přinesli Jirečkové s Hattalou. Jen historik Mezník si dovolil malou zmínku o některých chybách Budingerových. Laiskeho bibliografie, nejcennější část Sborníku, je ovšem výmluvným svědectvím o publicistické činnosti v té době.

Fakta, plynoucí z nedávno publikované korespondence J. Jirečka a W. Tomka dávají podnět k přezkoumání a přehodnocení některých dřívějších výkladů.

Tento můj příspěvek si bere za cíl upozornit na nedostatečnost dosavadního hodnocení dané etapy oficiální vědou a usnadnit její studium. Zájemcům proto předkládám schema hlavních odborných statí [1] , výtah z Laiskeho bibliografie pro dané období [2] a několik užitečných odkazů.

Jiří Urban

- - - - -

[1] Přehled hlavních statí <http://kix.fsv.cvut.cz/~urban/r/eko/2009/prehled.pdf>

[2] Výběr z Laiskeho bibliografie: <http://kix.fsv.cvut.cz/~urban/r/eko/2009/laiske1.pdf>

Nebeský: Rukopis Kralovodvorský a p. M. Büdinger.(ČČM 1859):
<http://kix.fsv.cvut.cz/~urban/r/tabu/nebesky/n1.htm>

Nebeský:Nová akta ve při o Rukopis Kralovodvorský (ČČM 1859):
<http://kix.fsv.cvut.cz/~urban/r/tabu/nebesky/n2.htm>